

NARODNA PROSVJETA

Mjesečnik za školstvo, književnost i prosvjetu.

GLASILG ISTOIMENOG UČITELJSKOG DRUŠTVA.

Izlazi svakog prvog u mjesecu. — Godišnja cijena 4 K. Rukopisi se ne vraćaju.

Urednik Ernest Jelušić.

Sadržaj:

Pjesma u slavu našeg biskupa pok. dr. Jurja Dobrile, prigodom njegove 25-godišnjice.

Spjevao dr. Matko Kević.

Školski izleti. Piše Fran Barbalić.

Ljubici. Spjevao Crvenko Bijeloplavić.

Slutnja. Spjevao Joz. A. Kraljić.

Suhi list. Napisao Viktor Car Emin.

Riječ o našim novim društvenim pravilima.

Piše Jos. Bačić.

Učiteljstvo i pčelarstvo. Piše L. Tomašić.

Zbirka naših narodnih vezova.

O jedinstvenosti školskih potreština. Piše

Vinko Sepić.

Vjesnik. — Lične vijesti. — Književnost i prosvjeta.

One, koji su slučajno zaboravili
namiriti pretplatu, sjećamo ih na
naslov naše uprave.

Uprava

Pula, Dia degli operai, 10.

Namirili pretplatu za godinu 1906.

E. Martinolić, Rosario de Sta Fé (Argentina). — A. Dukić, Gorica. —
N. Gregorec, Buzet. — B. Deprato, Trst. — A. Fučić, Punat. — I. Gabrielić,
Sovinjak. — L. Tomasić, Novaki. — J. Bertok, Lazaret. — J. Justić, Opatija.
— Istarska Posujilnica, Pula. — M. Šorić, Kukuljanovo.

Podmirili pretplatu za pô godine 1907.

K. Pavelić, Ripenda. — L. Oklobžia, Pula. — M. Grkinić, Pazin. —
B. Jurinčić, M. Dašena, Kastav. — B. Deprato, Trst. —

Namirili pretplatu za godinu 1907.

E. Martinolić, Rosario de Sta Fé (Argentina). — J. Iskra, B. Bekar.
Dr. I. Zuccon, Istarska Posujilnica i J. Stihović, Pula. — I. Mahulja, Do-
brinj. — P. Bolonić, Supetar u Sumi. — J. Bačić, F. Novljan, A. Kalac
(K 10-10) i P. Matanić, Pazin. — D. Pribil, Krk. — M. Sanković-Soldatić,
Dane. — L. Maurović, Zminj. — M. Glaser, Sv. Lucija. — J. Jakac, Kopar. —
A. Jelusić, Zadar. — Hrv. Čitaonica, Buzet. — A. Brozović, Vrbnik. —
Dr. K. Bonifacić, Mali Lošinj. — L. Flego, Hum. — M. Krmpotić, Trst. —
J. E. Vrabc, Veprinac. — Hrv. Čitaonica i I. Debeljuh, Kastav. — J. Šepić,
Francići. — N. Turato, Cres. — Pučka škola, Srijemski Karlovci. — Pučka
škola, Zagreb (Krajiška ulica). — J. Grašić i F. Barbalić (platio K 12), Be-
ram. — H. Bolković, Čunski. — Dr. Gj. Corazza, Podgrad. — A. Rajčić,
Juršići. — V. Orlandini, Poreč. — A. Mladenić, Vodice. —

Bila vam na pameti Družba
sv. Ćirila i Metoda za Istru!

NARODNA PROSVJETA

Mjesečnik za školstvo, književnost i prosvjetu.

GLASILO ISTOIMENOG UČITELJSKOG DRUŠTVA.

Izlazi svakog prvog u mjesecu. — Godišnja cijena 4 K. — Rukopisi se ne vraćaju.
Urednik ERNEST JELUŠIĆ.

Pjesma u slavu našeg biskupa pok. dr. Jurja Dobrile, prigodom
uspomene njegove 25-godišnjice. Spjevao dr. Matko Kević.

Jeste l' zato, braćo i družino,
Da Bog prosti svakome junaku,
I da prosti starcu babi mome,
Svakom vašem dobrom prijatelju,
I pokojnom jurve roditelju,
Da ne prosti onome junaku,
Koj je mene pjevat naučio
U zlo vr'jeme tužna bugarenja
I tužnijeg za nas spominjanja?
Znat možete, braćo moja draga,
Znat možete, al' se spominjati —
Nije davno dvaest i pet ljeta —
Kad zakuka crna kukavica
Navrh Učke sa st'jene studene;
A ne kuka ptica zlokobnica
O Jurjevu i Petrovu danu,
Kad je crnoj vr'jeme za kukanja,
Već sred zime, kad joj nije vrime;
Pa kako se raskukala sinja,
Sve se bude guje u proc'jepu,
Zagraktale ptice vranetine,
Jer im gadnu srcu odlanulo
Misleć da je vr'jeme plandovanja
I llinja žarkog ogrijanja;
Ali sinja, da ih gleda ne će,
Nego cvili sa pećine steće:

»Kuku tebi, Istro sirotinjo;
Imala si diku preveliku,
Imala si čedo plemenito,
Seljačka ga porodila majka
I muškijem opasala pasom
I hrvatskim dozivala glasom;
Hrvatske ga odgojile vile,
Okitile smiljem i bosiljem
Naresile miljem i obiljem.
Pa kad su ga odgojile divne,
Poslaše ga rodu u pohode,
Da mu bude i otac i majka,
Da ga hrani i oda zla brani,
I uči ga knjigu mudroliju
I čita mu svetu liturđiju,
Da mu ziđe crkve i oltare
Spominje ga djedovine stare,
Ne bih svoje spomenò se majke
I svog slavnog roda i plemena
I hrvatskog ponosnog imena,
Ter dušmana svojeg upoznao.
Tuđe štovo, svoje mu ne dao.
Čedo vilam od posluha bilo
I vilinske svjete razumilo,
Razumilo, a i izvršilo,
Zasukalo skute i rukave,

D 10
1984 C-46-B

Stade čupat otrovnice trave
 Nevjèriku, pelen, nemarku,
 Stade gulit trnje i korovlje
 A sijati sjeme bratoljubu,
 Rodoljubu, a i bogoljubu,
 Preoravat njive neorane
 I buđiti duše uspavane,
 Njegovati jadne nevoljnike,
 Tješit, krjepit tužne bolesnike,
 Utirati suzu sirotinjsku
 Zborit riječ bratsku i hrvatsku.
 Što zasluži para i dinara
 Žiđe rodu školá i oltará.
 Pa baš kad ga pozna sirotinja,
 Trudbeniku sile malaksale,
 I on ti se danas prestavio
 I blagoslov svoj ti ostavio.
 Joj! da ne bi sivoga sokola,
 Što joj hitar glavi kidisao,
 Još bi sinja zavijala ptica
 I plašila prepale sirote
 I jadila srca ojađena. —
 Braćo moja i družino moja
 Znat možete, al se spominjati,
 Što smo gorkih suza proljevali
 Što li groznu sudbu proklinjali,
 Kad smo našeg sahranili Jurja.
 Tješilo nas počupano trnje
 A i dobro sjeme posijano. —
 Ali što će sama stvorit glava!
 Što li dvije opraviti ruke!
 Trnje bilo pa se raširilo,
 Mnogo sjeme jadno poginulo;
 Ali što nam izniknulo zorno,
 Još nas nešto na živctu drži
 Braćo moja, ali na rđavu. —
 Al bez njega tko bi danas znao,
 Da je Istra naša djedovina,
 A Hrvatska stara domovina,
 Pokojnike tko bi spominjao?
 Pa ako je i zlo živovanje:
 Tko boluje, ozdravit se nada
 A kakva je mrtvoj glavi náda?
 »Tko san snije, jošte mrtav nije«. —
 Još nam ni Ti mrtav nisi, Jure,
 To nam srce u njedrima kaže,

Već Ti snivaš sana blaženoga,
 Dok Tvom rodu do potrebe bude,
 Da se preneš i da ga okreneš.
 Al sad spregni srce u njedrima
 Pa produlji svoje uskršnuće,
 Dok ne dođe hora od pomora;
 Sad bi nam se u zlo ustanuo,
 Jer bi svoju ogrješio dušu,
 Gledajući golemu nepravdu,
 Proganjanje i jadikovanje
 Za života tvoga miljenika
 Po Tvojemu nekada vladanju.
 Pa bi nama vrlo žao bilo
 A i Tvom bi rodu nahudilo,
 Kad bi nam se opet prestavio
 Nepravicu gledat ne mogući.
 Već Ti spregni srce u njedrima
 I produlji svoje uskršnuće,
 Pa kad svane hora od pomora,
 Nemoj ni tad sam nadolaziti,
 Već Ti kreni tja do Divić-grada
 A do groba Kraljevića Marka,
 Ne pitaj ga, ustat hoće li se,
 Već Ti uzmi željezna lemeša,
 Drven ojić il oštro črtalo
 Pa probudi Marka iza sanku,
 Rec mu da je hora od pomora,
 Nek zajaše Šarca vilenika,
 Nek prihvati brijetkinju čordu
 I onoga perna buzdovana,
 Nek zaredi selim i gradovim,
 Nama vrati, što je naše bilo,
 A dušmanu šilo za ognjilo.
 I Ti onda pristani uz Marka,
 L'jevom jami krsta pozlaćena,
 A desnicom trostruku kandžiju
 Pa oblazi od hrama do hrama:
 Krstom diži roda pogažena,
 A kandžijom i desnicom rukom
 Prospi novce, razgoni trgovce,
 Nek ostave crkve i oltare
 Nek Ti rodnom više ne pazare,
 A ja uzeh gusle javorove
 Da opjevam, što je dosad bilo
 A i od sad Božija je volja:
 Uzdajmo se u vremena bolja!

Školski izleti. Piše Fran Barbalić.

~~~~~

Ovako Šenoa u svojoj Branki: »Dá, dá, često vodi Branka svoju djecu u šetnju te tom prilikom počinu u šumi, pjevaju, pak se s učiteljicom razgovaraju. Ona im pripovijeda crte iz povjesti a napose hrvatske, govori im o bilju, kamenju i životinjama, a djeca zinu i slušaju to pričanje, pa kad Branka svrši pripovijedati, skoče malići i malice, te udare bez konca i kraja pitati učiteljicu svoju, koju upravo obožavaju. To je vrlo dobar i praktičan način, i bilo bi dobro, da i drugi učitelji i učiteljice tako rade, al na žalost moram reći, da ima dosta učitelja, koji svoju uzvišenu prosvjetnu zadaću smatraju samo zanatom te hvale Bogu, kad su propisane školske ure minule, pa se dalje i ne brinu za djecu, a najveća je pogrješka, da mnogi učitelji djeci pripovijedaju o astronomiji i anatomiji, nu ne paze na razvitak i oplemenjivanje djetječeg srca. Šta tu hasne svi lijepi zakoni i naredbe na papiru? Na sreću može se ipak reći, da proti tomu nastaje neka reakcija te su mnogi prosvjetitelji puka pošli posve zdravim putem bez ikakova humbuga i varakanja. O tom sam se ja na svoje oči uvjerio. Gledali su, da ih djeca priljube a ne da se učitelja plaše. Tako zaviriše djeci u srce i mogu popraviti što je krivo i probuditi u djetinjoj duši što drijema. Takovo je oplemenjivanje prava pučka naobrazba.

Jednom povede učiteljica djecu u šumu. Na panju kraj potočića sjeđaše djevojka crnooka, jedra i snažna. Naokolo pako sjedilo je cijelo jato male seljačke dječurlije, što djevojaka, što dječaka, živa vesela lica, bistrih očiju a sve bijelo i čisto, da je milota gledati bilo; mnoge djevojčice bile su si od poljskog cvijeća savile vijenac te stavile na svoju glavicu. Učiteljica sred djetinjeg kola dizala je ruku te označivala takt pjesme, a sve one male mišje oči bijahu pobožno uprte u njezin kažiprst, dočim su se ustašca široko otvarala, pa se orilo, da je milina bila. Maljušna družba pjevala je prekrasnu Mihanovićevu pjesmu: »Lijepa naša domovino«, ali za čudo skladno, samo katkad bi koji glasić od živa zanosa skočio više od ostalih i zapjevao oštrije. Bila je to zaista divna slika, ta mala svečana lica, dječaci razigrani zibljuć na ramenima glavu, djevojčice stidne i držeći se ravno kao svijeće, a među njima ono inteligentno lice, obasjano smijehom zadovoljstva, ono pronicavo crno oko, koje je na svaku glavicu pazilo, kao što pazi pastir na milo svoje janje. Za učiteljicom sjeđahu dvije djevojke, pletući velik vijenac od zelen-lišća. Savivši ga do kraja, digoše se djevice polagano i došuljavši se na prstih do učiteljice, staviše joj vijenac na glavu!« . . . . .

Otac gimnastike, Guts-Muts, veli: »Djecu moramo voditi svakog dana van, da ih vodimo na radnju!« Školske su nam oblasti već nebrojeno puta preporučile školske izlete. Mi to moramo činiti što više. Prvo, što nas prisiljuje, da idemo iz školske sobe, jest sama školska soba. Mnoga je od njih nedostatna, a nekoje nisu ni iz daleka slične, e bi mogle imati divno ime: »Hram prosvjete«. Nekoje su slične malim ruševinama, vlažnim, nečistim, bez zraka i svjetla, sa klupama, koje su slične onim starinskim, na kojima su tobožnje vještice rastezali, učila pak nedostatna i nevaljala. Hoćemo li dakle u ovim školjama za lijepih proljetnih dana ostati s djecom? Ne, bolje ćemo učiniti, da ih vodimo van na svježji zrak, u divnu prirodu. Naši kolege u Francuskoj, Engleskoj, Americi, Italiji, Njemačkoj i drugdje već to odavna čine.

Talijanski pedagog Giannitrapani veli: »Kada vrijeme dopusti i za neka stanovita poučavanja, učitelj bi morao povesti svoje učenike na najshodnije mjesto u blizini škole, te tamo imati poučavanje kao za zornu obuku, poljodjelstvo, povjest i zemljopis. Ponajviše zemljopis morao bi biti na prvom mjestu, jer se na otvorenom može djeci najljepše pokazati sva pravila, koja u zemljopis zasijecaju, te će ih djeca tu najbolje razumjeti i najlakše naučiti. Uza sve to još će djeca vani imati svježeg zraka, čega u zatvorenoj školi ne bi imali. Školski izleti bili bi dakle također jedno pomoćno sredstvo pučke škole. No da budemo od tih izleta imali dobrih uspjeha, treba da su učitelji za stvar zauzeti, da uvide, da je i to jedan put, koji bi imao voditi napretku naš narod, koji je potreban ne samo učenja, nego još više uzgoja!«

Stalno ste opažali djecu na svršetku svagdanje škole, kako su — premda ste na nje budnim okom pazili i časak prije im rekli, nek idu mirno — počeli skakati i ijujukati, čim su se oćutili slobodnima. Niste se zgražali, uviđajući da je ta živahnost naravni izljev mlađahnog srca djetinjega.

Dandanas se odasvih strana preporučuje, neka škola uzgaja tijelo i dušu. Na tjelesni se uzgoj premalo pazilo, pa se ide zatim da se i u tom na bolje krene. Sa ono malo tjelovježbe, što je imamo u pučkoj školi, htjelo bi se imati više uspjeha nego li je moguće. Tjelovježbu smatraju kako nekaki odmor duševnoga rada. No je li to odmor, ako moraju djeca biti na oprezu, da ne pogriješe pojedine zapovijedi učitelja, kada i kako se moraju svi na jednom okrenuti na onu stranu, što im ju učitelj kaže? Kod takve tjelovježbe moraju djeca duševno raditi, stoga nije to odmor, već novi rad. Kod tjelovježbe krv brže kola, tijelo rabi više zraka i izvodi više ugljične kiseline, stoga je neophodno potrebno, da se tjelovježba čini na otvorenom, a ne u školi. Kod tjelovježbe ne smije dijete oćutiti novi rad, stoga se ova mora raditi nekako neopaženo t. j. da bude to upravo pravi odmor duševnog rada. Ona

mora biti društvena i uzgojna, a ne mekanična i automatična. Vodimo djecu češće na otvoreno, na izlete, pustimo ih neka slobodno skaču, teku, smiju se i kriče. Špartanci, Atenjani, Rimljani bili su glasoviti borci, a borba se izvođala uvijek na otvorenom.

Vittorino da Feltre radio je polag dobe djece i redovite tjelesne vježbe. Djeca morala su trpjeti, i žegu i zimu, i glad i žeđju, morala su učiti trčati i plivati, svemu se priučiti, jer veli: ne znate, što vam može u životu služiti. Rousseau je htio da ide Emil gologlav i bos, odijelo da mu je lako i prostrano, da uči nositi teške stvari, da uči skakati, teći, penjati se na drva i plivati.

Na izletima izvađat ćemo ne samo tjelovježbu već i igre. Mnogi učitelji još misle, da ako učitelj udioništva u dječjim igrama, da to umanjuje njegov ugled i auktoritet škole. Ne, nije tako, već baš protivno. Djecu tim predobivamo. Ne može se riječima kazati onaj utisak, što ga imaju na organizam igre na otvorenom i po tome i školski izleti: produljujemo mladost, a zakašnjujemo starost. Igra je prvo očitovanje života djetinskoga, ona je fiziološka potreba djetinstva, pa ako ne vidimo jedno dijete u igri, bojimo se, da misli na kakav zao čin.

(Konac slijedi).

Ljubici. Spjevao Crvenko Bijeloplavić.

Prvih dana pramaljeća
 Šetao sam gajem,
 Šumica me opajala
 Slatkim osjećajem.

Čutio sam miomiris
 Ljubičice plave —
 Vidio je nisam nigdje,
 Nigdje usred trave.

Oj ljubice plavojčice
 Što se kriješ, reci?
 Zašto mi se ne nasmiješ
 Kao drugi cv'jeci?

Htio bih te pritisnuti
 Na ustašca meka —
 Ti mi šalješ topli uzdah
 Samo iz daleka.

Slutnja. Spjevao Jos. A. Kraljić.

Vani vjetar urla, uzdiše i plače,
I raznaša nekud pupolje i cv'jeće,
Na nebu su zv'ezde uzdrhtale jače,
Na ulici redom utrnule sv'jeće.

Samo u daljini jedna jošte tinja,
Tamo moja draga uz drugoga šeće,
Drugom slatko zbori, mene ne spominja,
Ah, — i ona moja nikad biti ne će!

Suhi list. Napisao Viktor Car Emin.

Lagano, odmjereno kasali konji po prašnom drumu, dok je trošna, starovječna »kripica« po njemu nekuda sanljivo drndala.

— Čujete! — oču se odjednom dubok, ponešto promukao glas, što je dolazio izdna visoka, na pola spuštena, zgužvana »mijeha«.

Kočijaš, čovjek zdepast i sav zarašten obilnom plavom kosom i bradom, okrene glavom nepuštajući ipak s vida svojih paripa, koji su taman u to zakretali za odulji zavoj.

— Ne bismo li ravno gore, do brda? — preuze onaj prvašnji glas.

— U Kraševac? upita ponešto iznenađeno kočijaš i mahne bičem prema selu, što se zbilo na vrhu brijega.

— Jest. Još je dobra ura sunca, a vlak odilazi istom kasno u noći. Hoćemo li?

Kočijaš slegne ramenima.

— Za mene svejedno, ali trebat će nadoplatiti štogod . . .

— Ne mari. Platit ćemo. Kud sto, tud i to!

Kočijaš mahne glavom i potjera konje, a učitelj se Bogdanić još i udobnije uvali u prostranu »kripicu« i ugodno podraškan nekim osobitim osjećajem, široko se nasmiješi.

Taj se osjećaj razbudio u njemu u času, kad mu se ono pred neko pò sata ukazalo oku poznato, ali već skoro u zaborav potisnuto, pitomo brdo sa starodrevnim, od ljetnoga sunca obasjanim zvonikom na vrhu. I tu se je u njemu porodila želja, da i opet jednom vidi mjesto prvih svojih pregnuća,

kamo je nazad dvadeset godina pao kao mlado, još sasvim neiskusno poletarče. S osmijehom, koji mu se još držao usana, pomišljao je on, kako je, bačen iznenada u život i njegovu bijedu, nespretno prhutao i lomatao onim svojim slabašnim, još ne izraslim krilima. Sjećao se on svojih prvih tapanja i posrtavanja, ali i slobodnih izljeva svoje mlade, bezazlene duše, svojih toplih zanosa i plemenitih plamova ogorčenja, kojima je davao maha u neobuzdanoj bujici svoje mladenačke rječitosti. U tome ga nijesu smetali nikakvi obziri ni strah pred kivnim okom budne starije vlasti a ni, kao tamo u svojoj novoj postojbini ukraj mora, oni cinični i puni prezira pogledi malih, improvizovanih skorojevića, polupjanih od zaraznog sjaja stranog, plutokratskog veleljepja . . .

Pet godina proveo je on u onom ubogom Kraševcu, gore na vrhu brijega — pet godina pravog, slobodnog života, koji je već davno predao prošlosti. Ali upravo iz krila te davno zakopane prošlosti iznikla je sada pred njegovim očima neka posebna, neka zamamna, mila i draga ljepota, kao nekoč iz bijele pjene morskih talasa čarna Venera . . . I taj mali trenutak proživjele ljepote prenio je njega u ono lagodno raspoloženje i razbudio u njemu želju, da je još jednom proživi i jače i snažnije.

«Kripica» je medjuto bila dojurila do prvog raspuća. Kočijaš pritegne uzde i konji zagrabiše desnim ogrankom, što je vodio u selo.

Sjedne i s druge strane pružao se učiteljevu oko u nedogled zelen lug. Tamo u daljini, gdje se brijegovi suzuju u klanac, crni se kraj, koji je njegovu oku prikazivao kao taman odraz dugotrajne narodne mrkle noći, uspavane mirnim tijekom tihe lagane rijeke . . .

Uska se cesta uspinjala strmo uza brijeg.

Svaki kamen, svako okrupnije stablo, o koje bi mu zapelo oko, dizalo je razblaženom učitelju po koji veo s kakve davno uspavale uspomene. Osobito tamo na kraju duge uzbrdice onaj drevni kamen s nekakvim nečitljivim napisom, za koji vele, da je ostao još iz dobe rimskoga vladanja! Nitko nezna kazati, čemu je nekoč služio taj trouglasti, na pola rastučeni kamen — ali u onoj osami govorilo je iz njega nešto otajstveno, nešto snažno. U mlađe dane učitelj je Bogdanić bio u prvi mah zamrzio na onu razvalinu, koja ga je i suviše sjećala vječite narodne rane. Ali po vremenu privikao je i na taj kamen, što više: videći ga onako pogružena i osakaćena, gdje samotani stršići usred bujnih polja i vinograda, toga sićušnog ali i dragog dijela hrvatske lijepe domovine — njegovo je srce podrhtavalo od ushita pobuđivana tihim ali i dubokim osjećajim narodnog ponosa.

Poslije je taj mrtvi spomenik u njemu budio neko blago i gluho poštovanje . . .

Kod prvih kuća »kripica« stane, Bogdanić sađe s nje hitar i lagan kao pomlađen.

Već prvi, letimični pogled na ono, što mu se sada pred očima pokazalo, odavalo je, da je sve ostalo onako, kako bijaše otrag dvadeset godina. A ne samo tu na pristupu u selo, već i dalje, doklen mu god dosegao pogled, sve je zadržalo svoju nekadašnju fiziognomiju — nešto sumornu i mračnu. Nova su tek bila zamusana lica one nekolicine djece, što su se okupila oko »kripice« i s nekim začuđenjem i izvjedljivosti pozirala na nj. Ali neke je crte prepoznao ipak i na njima — crte, što su ih već nekoliko naraštaji predali jedan drugome u pohranu kao glavni neizbrisivi biljeg besmrtnog tipa.

Izmijeniv s kočijašem nekoliko riječi, učitelj se Bogdanić uputi laganim korakom dalje.

Prvi, koga je susreo odmah na zakretu u jednu seosku ulicu, bio je nekakav suhonjav, sijed starčić, rastom dosta visok ali i dobrotno pognut. Dobročudno, malo otegnuto lice stislo se u tisuću nabora između kojih proviruje mjestimice po koja bijela dlačica.

Bogdanić stane i pogleda za starcem, koji je već bio odmaknuo za korak, dva.

— Ama to je on — moj stari Pere, klikne učitelj u glas.

Starac se trgne, okrene se i izvali na nj oči i usta.

Učitelj mu položi ruku na rame i rekne:

— Ajde, potražite u pameti: morate me naći.

Starac je sa svojim širokim smiješkom na usnama neprestano krekao glavom.

Nije bilo druge van da Bogdanić kaže tko je i što je.

— E, tako Vi meni . . . Gospodin meštro! . . . He, puno je otkad ste nas zapustili. . . ama nu dă«! —

Ali osobite radosti nije pokazivao, pače i ono nešto udivljenja, što ga odao u prvi čas rasplinulo se malo ne sasvim.

Bogdanića je to mrvu žacnulo i on se upravo trudio, da na usnama zadrži ono nešto smiješka.

— A kako Vi — i drugi? zapita u neke učitelj.

— A što ja znam! Svakojako . . . Pa i nikako. A ma što ja znam — — pljučne starac i zagleda se nekamo drugamo. Po tom proslijedi:

— A Vama, vidim, nije loše. He, lijepo je tamo na moru. Drugi je ono svijet.

Učitelja su te riječi bocnule kao žalac.

— Nije sve zlato — — promumlja i pošuti.

Sad mu je i ono smiješka spuzlo s usana i on počuti neku nemilu nepriliku. —

— Bog bi znao, što Vas je opet privuklo u ovu našu pustoš! — — istim će glasom starac.

— Bio sam u poslu tamo preko — pa sam zaželio, da usput vidim moje staro prebivalište, otpovrne učitelj ponešto hladno.

— Žalosno je ovo vaše staro prebivalište — — jako žalosno. Svi nas zapustili — svi . . . I Bog, hvala mu budi, i — ljudi . . . Starac popostade pa produži:

— Ali što ja to Vama? . . . Vi ćete to bolje vidjeti, nego li bih Vam ja iskazao. Traljavo — — traljavo . . .

Pa opet iza stanke:

— Ama . . . Ako se više ne vidimo: — Bog s Vama!

I stari Pere ode.

Učitelj je ostao kao prikovan na mjestu. Nikako se nije mogao snaći od čuda.

— Ma da bi jedna topla riječ — jedna sama, dahne i bude mu od toga nevoljno, vrlo nevoljno.

Krene dalje.

Trg mu se pričinio kao da ga je juče ostavio. Iste kuće, ista pocrnjela pročelja, isto tlo — kišama izrovano i raskopano, dâ — i isti pobljeđeli cimer jedinoga dućančića, gdje je stara Zana prodavala kojekakove sitničarije.

Pred dućanom stajala u razgovoru trojica postarjelih seljaka

Bogdanić, u želji da kako god razbije onaj nevoljki osjećaj, što ga u njemu ostavila hladna riječ staroga Pere, približi se k onim ljudima i nazove im dobro veče.

Jedan ga je od njih mahom raspoznao i razgovor se zametnu. Razgovor posve običan a svršetak mu je bio od prilike kao i onaj sa starim Perom. Ljudi se tužili na svoj udes, na svoju i cijeloga sela zapuštenost — — Pozdravili i otišli bez i jedne srdačnije riječi.

— Što sam ja uradio tomu narodu, da me ovako susreće? pitao se učitelj s gorčinom, koje mu se u ovo nekoliko časaka u duši mnogo nakupilo.

Pozirne u dućan. Za tezgom, u polutami, sjedjela starica u licu sva žuta i ispita a i drukčije — sama kost i koža.

On uđe.

— Dobar večer, Zana!

Stara je bila nagluha a i vid ju izdavao, tako da je dugo trebalo, dok je razabrala tko je onaj, što pred njome stoji.

I u nje je isprva kao i u onih prvašnjih izvjedljivost i začuđenje pretelo maha, ali je domala i to popustilo i ona je sasvim mirno i nekuda kao ravnodušno gledala ispred sebe.

Prislonjen o tezgu, učitelj je Bogdanić s nekom tugom u duši gledao, kako se u dućan polako uvlače večernje sjene. I već se u njemu i opet javljalo pitanje: — Što sam ja uradio tomu narodu? — kad taman u taj mah udje u dućan jak i jedrenast čovjek, nešto progrušane kose i brkova ali još čil i krepak na nogama.

— Moj Bašte! Sam Bog mi Vas je poslao! ote se učitelju veseo poklik.

— Vi tu? — uščudi se čovjek, koji je u prvi mah prepoznao učitelja.

— Kako vidite . . . I malo te nisam zaboravio na Vas, na moga staroga kuma . . .

— He, dandanas se lako zaboravlja — vrlo lako . . . osmjehom će Bašte.

Bogdanić se nije više mogao da suzdrži. Puštao je čovjeku, da ga neko vrijeme ispituje ob ovom i ob onom, da mu se jada na zle godine, na teške prilike, u kojima mora da živi, pa ga unaprečac prekinuo:

— Iziđimo časkom, molim Vas.

Kad su stali na dvor, učitelj će nestrpivo:

— Ama, kume, recite Vi meni onako po duši: što sam ja skrivio Vama?

— Komu to?

— Vama svjema . . .

— Meni ništa — — a držim, da ni drugima.

— Ajde, kume Bašte, po duši i otvoreno. Vi ste me jednoć voljeli, Vi i svi naši . . .

— Pa jesmo —

— Ono su moji najljepši dani -- velim vam naljepši.

— I ja ih rado spominjem. Bio sam mlađi — a i drugačije se živjelo onda. Živjelo i radilo. A lijepo se bilo započelo. Da se onako dalje išlo . . . Šteta, što se prekinulo . . . Zatuži Bašte.

— A zašto se prekinulo? digne učitelj glasom.

— Nije bio tko, da nas vodi . . . Vi ste nam utekli . . .

— Ja utekô . . . ?

— Htio sam reći: — otišli.

— Pa je došao drugi . . .

— Ali i on je domala utekô — — a drugi nije više htio da dođe. Zaman — produži Bašte s nešto gorčine u smiješku i u glasu — pusto je ovo naše selo. A mi smo siromasi — i nemamo prijatelja. Ja mislim, vidite, da kmet ne može imati prijatelja . . .

— Nepravedni ste, kume.

— Ajde, neka sam nepravedan — —

— A škola? — oglasi se učitelj nakon stanke.

— Škola? — Zatvorena . . . A nadošlo je sada i drugo. Oblasti vele, da je kuća trošna i nezdrava. Treba graditi novu, drukčije da ne bude škole nikada.

— Pa zašto se ne gradi?

— Nema narod čime — a da pravo kažem, nema ni volje. Sve je otupilo, vjerujte mi.

— A općina?

— Općina je sada, kako valjada znate, prešla opet u tuđe ruke. A vi se sjećate, koliko je naše selo radilo u ono staro vrijeme protiv narodnih krvopija! — — Kako da se ne sjećate, ta vi ste nas vodili, bodrili i užigali. Kakve su ono bile borbe! E, druga vremena! — Sad se promijenilo. Narod, kako sam već rekô, otupio, a antikrsti se osvećuju na našem čeljadetu kako mogu. Zato vas, eto, selo krivi . . .

— Mene? — skoči učitelj, kao da je neko nožem zarinuo u njega.

— Vele: On nas je uckao protiv gospode, pa kad nas je s njima zavadio, ostavio nas, kako se ono veli, na cjedilu i — —

Učitelj ga prekine:

— Ja sam ih uckao protiv gospode — to ne tajim, jer sam htio, da budu svoji, da ih nitko ne gazi i ne tlači. Ja sam to činio iz ljubavi, Bašte, iz velike ljubavi spram njih — — dà — i prije nego što sam otišao, pripravio sam njihove mlade, na odmnjenu . . .

— Mlađi? . . . A ma eno vam jednoga od te mlade čete. Ej, Jadre! Jadre! uzviče se nato Bašte, nut časkom ovamo . . . ovdje je tvoj meštro. Dođi, da ga pozdraviš.

Mlad čovjek od kojih dvadeset i šest godina, u licu garav i košćat, pristupi k njima i stane pred učiteljem.

— Sin Mata Kovačića — tamo iznakraj sela — — nadoveže Bašte.

— A gle, tko da ga prepozna! Kako je, momče? upita učitelj mrvo udobrovoljen.

— Hvala, dobro, — odgovori Jadre i jednom se rukom dotače kape a drugu pruži učitelju.

— Jadre, Jadre! — zaintačio učitelj. Ma evo — dobro ga se sjećam . . . Zdrav, bucmast dečko — učio ne loše — — Ej, mladiću, a je li što ostalo tu — pod kapom, à?

Mladić se zibao na nogama.

— Malo — malo — — šior meštro . . .

— Kako malo?

— A mogao bih reći i — i ništa . . .

— Ništa? — —

— Posve ništa . . .

Bašte se nasmija.

— Ama što sam Vam ja reko! Mladi?

Učitelj se snebivao.

— Pet godina u školi i . . .

Jadre se ispričavao:

— A ma što ćete, šior. Čeljade koje, ne vidi petnaest godina ni pisma ni knjige — mora da zaboravi. Pa nijesam ja sâm . . . Od svih što bijasmo u školi, ne znam, da li ih ima deset, koji znaju još koliko čitati i pisati . . . à, Bašte? — Deset! — dahne učitelj i glas mu zadrhta.

— To su oni, što bijahu u soldačiji, pa su se tamo opet naučili . . . U to se na dnu trga ukazao vrlo pognut starac, koji se teškom mukom opirao o štap.

— Stari Logač! . . . naglo će Bašte. Ajde, gospodine, da mu se uklonimo.

— A zašto? začudi se učitelj.

— Bit će bolje, da vas ne vidi . . . Starac je na vas vrlo ljut . . . Da može učinio bi vam zlo . . .

Učitelj padao iz jednoga čuda u veće.

— Pođimo, pođimo — da nas ne zateče . . . ponuka Bašte.

Nesvijesno i kao obezumljen slijedio ga učitelj.

Kad se dokopali »kripice« hukne gotovo bez daha:

— Govorite!

Bašte prihvati:

— Sjećat ćete se maloga Frana Logača — — onoga, o kome ste kazivali, da je Vaš najbolji učenik . . . Vi ste u njega razabrali lijep dar, pa ste neprestano tukli da ga dadu — dalje.«

— Pak!

— Dečko je doista vašim velikim nagovorom pošao »dalje« — ali rekbi da je, kako se ono kaže, zašao nekuda odveć daleko. Sve je rastepao onaj vrtoglavac — i svoje ljude uvalio u težak dug . . . može se reći i na cestu ih je bacio a on sâm nije uspio ni u čemu.

— I tomu da sam ja kriv? . . .

— Da znate, kako Vas kunu i proklinju! — Eto, čujete li ga? To je njegov glas — glas staroga Logača. Za cijelo mu je tkogod prišapnuo, da

ste tu . . . Ajde, bježite . . . Bolje da Vas ne vidi! . . . — Tako je moj gospodine meštro. Zlo i sto puta zlo. Ali nijesmo ni mi svemu krivi. Mi smo čeljad jadna i uboga. Nama treba ruke, koja će nas voditi do kraja . . . Bez takove dobre i milosrdne ruke mi smo gotovi — mi smo izgubljeni . . .

— Ali Vi znate, Bašte, što sam ja sve dao onim ljudima! Najljepši i najbolji dio sebe dao sam ja njima — najvrijedniji dio svoga života — svojih lijepih i zlatnih godina — sve svoje najljepše misli — — pa eto — — pa eto — — —

Suza kanu učitelju niz lice i on ne diže ruke da je utre.

Medjutim se glas staroga Logača orio sve gromkije i gromkije . . .

— Ajde, gospodine! Bog s Vama! Život je velja nevolja! Putujte sretno! Muče mu učitelj stisne ruku i uspe se u kočiju.

Kočijaš potjera konje.

Mrak je bivao sve gušći i gušći. Prve zvijezde zatitrале visoko na nebesnom svodu i nekako nasmješljivo gledale, kako se nad zemljom gone puste noćne sjene.

Učitelj je kao skamenjen čučio na dnu priproste »kripice« i tupo i mračno gledao ispred sebe. Oko mu zape o onaj drevni, mrtvi spomenik koji onako nijem, sred onolike samoće govori više, puno više, nego li će vas cijeli njegov život. A gledao je i u suho, od sunca ofureno lišće, što ga je sada s drveta runio jak, večernji povjetarac — i u jednom takovom žutom, zgrčenom i savitom listu, koji se nekud uporno vijao nad siromašnom »kripicom« gledao je učitelj Bogdanić svoju mladost, svoje ideale, svoj život i — cijeloga sebe.

A »kripica« se lagano spuštala k lugu, gdje je tihana riječica svojim sumornim grgoljenjem pjevala nastojnoj noći neku vječito-tugaljivu pjesan . . .

Riječ o našim novim društvenim pravilima. Piše Jos. Bačić.

Konac.

Odbor je glede pravila vrlo oprezno postupao. Prije nego ih je podastro na potvrdu, dao ih je tiskati i putem naše novine poslao ih je na ogled i kritiku članovima, ali se nitko javio nije, znak, da su s pravilima posve zadovoljni. Pak čuj! Kad bi Istra bila onako duga kano Dalmacija, onako velika kano Hrvatska, onda bi podružnice smisla imale, ali naša Istra je tako malena,

da je u zemljovidima s manjim mjerilom niti nema, a zaokružena je tako, da bi ju sa šestarom, ako ga zabodeš u pazinsku jamu, svu obuhvatio. Priznat ćeš, da je s hodnije za takovu pokrajinicu jedno veće, kompaktnije društvo, nego li društvo sa podružnicama.

— Ipak bi i onako bilo jedno jedinstveno društvo učiteljsko za Istru.

— Ma da! Ali odbor je ovako mislio: kad nijesu uspjevala pojedina kot. učiteljska društva, ne bi ni podružnice, a takve podružnice bile bi mrtva uda na našem zdravom, kršnom tijelu, pa bi nam više škodila nega koristila. U ostalom podružnice de facto po novim pravilima opstojе, jer društveni odbor po potrebi sazivlje kot. skupštine, kojim predsjedava predstavnik učitelja onoga kotara. Na tim se skupštinama raspravlja ob onom, o čem bi se raspravljalo na skupštinama podružnica. Učitelji jednog kotara mogu se uslijed poziva odborova sakupiti u sjednicu, kadgod je to potreba i kadgod to zahtijeva od odbora predstavnik ili petorica bar članova iz dotičnog kotara. Svoje odluke podastru odboru, koji ih — ako spadaju u njegov djelokrug — riješava ili iznaša pred glavnu god. ili izvanrednu skupštinu. Članovi podružnica morali bi se bili sastajati bar jednom godimice, a po sadašnjim pravilima sastaju se, ako je potreba, prisustvuju glavnoj skupštini cjelokupnog učiteljstva, a da bez potrebe ne troše na dva kraja.

— Po »ten taken« otpada našem društvu prigovor, da veliko učit. društvo nije praktično s razloga, što ne mogu svi članovi ili većina njih sudjelovati u društvenom radu, već da se rad prepušta pojedincima.

— Ma dakako! Naša pravila pružaju prilike svim članovima i čak gostovima, da u društvu rade i to bilo na kotarskim, bilo na glavnim skupštinama, bilo u novini, bilo na sastancima i zabavama.

— A propos! Sastanci! To je tvrda kost.

— Nije toliko. Zahtijeva se više rada, brige, troška — istina, ali ipak društveni odbor mora njegovati i ovu točku društvene svrhe. Evo: Po novom škol. i nastavnom redu preporuča se učiteljima, da drže za roditelje večernja ili nedjeljna predavanja. Vidi li učitelj, da mu mnogo roditelja dolazi, dobro će učiniti, da se obrati na društvo, neka mu pošalje kojega od članova, da drži predavanje takovo i takvo, jer ljudi su ljudi, pa ih više zanima, ako im tkogod drugi katkada predava. Jesu li roditelji nemarni za takove sastanke, onda će opet učitelj dobro učiniti, ako se obrati društvu za pomoć. Prigodom kot. skupština učitelja pozvat će se i ljude, pak će im se držati predavanje o poljodjelstvu, štednji, piću, hrani, obitelji, iz povjesti i t. d., i tako će se dvije muhe na jednom ubiti i držat će se predavanje puku i kotarsku skupštinu. Društvo treba da nastoji držati sastanke tamo, gdje ih nikad nitko ne drži,

eda i u najzabitnije krajeve Istre prodre svjetlo prosvjete. U tom će nas potpomagati naša inteligencija.

— Ali će nam tkogod reći, da to nisu učiteljski poslovi. Neka učitelji vrše svoje dužnosti u školi, a puk neka puste na miru.

— Dakako! Svećenik neka ide u crkvu, učitelj u školu, advokat u pisarnu, zastupnik u parlamenat, načelnik u opć. ured, a seljak naš, a puk naš nek ostane u tmuni neznanstva. Svakako je istina, da su nekoje dužnosti preče od drugih i da nikako ih ne smijemo zanemarivati, dapače treba ih sa svom savješću i marom vršiti, ali zašto se ne bi slobodno vrijeme posvetilo prosvjeti puka, kad nam je to također dužnost, dà zapovjed.

Neki dan sam na vlastite uši čuo odgovor jednoga seljaka na pitanje »kako je« ?

»Slabo!« reče; »tare nas škola, taru nas dicionali...« Čuješ li? Najprije je kazao, da ga tare škola; a to je bio seljak dobre ruke, posjednik. Takovih predsuda je mnogo u puku. Učitelji dobro će ih poznati, pogovoriti će se sa svećenikom, županom i još s kojim, svi će ovi pozvati ljudstvo na okup i pozvati društveni odbor, da puku predaje. Odbor će naći i poslati tamo osobu, koja je vješta na riječi, koja zna misliti, a takovih ima među članovima, Bogu hvala, lijepi broj! Drugi će nam učitelj pisati, da bi u njegovu kraju lijepo uspijevale pčele, ali da treba puk poučiti. Treći opet, da su mu ljudi pijanci, pa da im se moglo govoriti o pogubnosti alkohola i t. d. Na sastancima govorit ćemo puku o uzgoju djece, o dostojanstvu čovjeka, o higijeni, čistoći jelu, o kukcima, o Americi, o suncu, mjesecu i zvijezdama i tko bi sve izbrojio?

— Ovakva predavanja bilo bi dobro tiskati u našem glasilu sitnim slovima, nakon par godina prebrati, koja su ljepša, složiti ih u knjigu i — predati ih u ruke učiteljima za uzor, a puku na poduku uz posve nisku cijenu, badava ne, jer naši ljudi ne cijene onoga, što badava dobiju. »Za ništa sam dobio i niš' ni«, tako mudruju.

— Divna misao! U zlato ti se okovala!

— Recimo sada koju o upravi društva, pa završimo, bit će i doba.

Društvom upravlja odbor sastojeci se od predsjednika, tajnika i blagajnika. Uz tu trojicu stupa u odbor po jedan predstavnik učiteljstva iz svakoga političkoga kotara, u kojem je bar deset pravih članova. Između tih predstavnika odabere glavna skupština I. i II. potpredsjednika. U Istri je sada sedam kotara, moralo bi dakle biti i sedam predstavnika učiteljstva, no bit će ih samo pet, pošto u krčkom i lošinjskom kotaru nemamo jošte po 10 članova. No to će valjda malo potrajati vremena, jer su svi prigovori učiteljstva iz onih strana proti jedinstvenome društvu s novim našim pravilima oboreni.

Na rad dakle svi i svuda u sto dobrih časova!

Učiteljstvo i pčelarstvo. Piše L. Tomašić.

Uz čisto zvanične dužnosti ima još veliko, široko polje gdje učitelj može da blagotvorno djeluje i postavi si trajni spomenik, a to je polje gospodarsko. Jedna od najplemenitijih grana gospodarstva je zaista pčelarstvo. Baron Ehrenfels, najglasovitiji pčelar svojega doba rekao je: Pčelarstvo je poezija gospodarstva.

Učitelji su pioniri svakog napretka u narodu. Oni su i najveći pioniri umnog pčelarstva, a budući su u neposrednom dodiru s narodom mogu i puno doprinijeti da se ono i u narodu raširi. U Njemačkoj je pčelarstvo na velikoj visini. Tamo ne ima gotovo ni jednog učitelja koji ne bi pčelario. Istotako u gornjoj i dolnjoj Austriji, Češkoj, Moravskoj, Šleskoj i Ugarskoj i t. d. Na polju racionalnoga pčelarstva stupaju danas usporedo sa Nijemcima i susjedna braća Slovenci u Kranjskoj. U Ljubljani izlazi pod urednikovanjem učitelja Fr. Rojina pčelarski list »Slovenski Čebelar«. Tamo pčelarstvo pod vrsnim putujućim učiteljem pčelarstva gosp. Juvančićem baš krasno napreduje. Ta kranjska je pčela danas po cijelome svijetu poznata. I u Hrvatskoj je učiteljstvo uzdiglo umno pčelarstvo do velike visine. Pučkom učitelju Bogdanu Penjiću treba u prvome redu zahvaliti. On je već 27. godinu urednikom »Hrvatske Pčele«. Njegova je zasluga i dika što se pčelarstvo u Hrvatskoj raširilo. Mogu reći, da ni u kojem stališu nema toliko uzornih pčelara i baš pčelarskih stručnjaka, koliko u učiteljskom.

Nijedna druga grana gospodarstva ne pruža tako plemenitog užitka kaošto umno pčelarstvo. Zaista je posmatranje marljivih pčelica u pčelinjaku najveći užitak. Pčelac je škola u koju treba da idu mnogi ljudi. Pčelac je slika i prilika reda, marljivosti, druževnosti, čistoće i poslušnosti. On je slika i prilika štedljivosti, umjerenosti i međusobne snošljivosti.

Pčelarstvo može se svakomu preporučiti a naročito pučkom učiteljstvu. Pčelarstvo je takva gospodarska grana, kojom bi se mogli baviti ljudi i visokog položaja, a da pri tom ne bi ništa izgubili na svom ugledu, jer ono imade manje značaj rada, nego više ugodne zabave. Bilo je dapače i okrunjenih glava, koje su pčelarile, a i nastojale da se pčelarstvo raširi u narodu. Nedavno umrli († 1. XI. 1906.) Nadvojvoda Otto bavio se također pčelarstvom. Imao je uzoran i vrlo krasan pčelinjak na svojem posjedu u Schönau, u dolnjoj Austriji.

Danas se o pčelarstvu mnogo govori i mnogo piše i to potpunim pravom, jer pčelarstvo je svakako jedna i od najunosnijih struka narodne pri-

vrede. I naša je Istra stvorena za pčelarstvo, no u Istri stoji ono na najnižem stupnju. Pa jer razumno pčelarenje može cvasti među učiteljstvom gore spomenutih zemalja, moglo bi i kod nas u Istri. Daj Bože, da bi i istarsko učiteljstvo prigrnilo racionalno pčelarenje poput drugih naprednijih zemalja, uz želju, da bi u tom našlo potpore kod odlučujućih faktora.

Zbirka naših narodnih vezova.

Vrlo je pohvalno nastojanje naših istarskih učiteljica, što one žele, da (kod nastave ručnog rada u školi) upotrijebe samo hrvatske narodne vezove. Naša »Narodna Prosvjeta« išla im je u tom rodoljubnom poslu na ruku, što je štampala radove jedine naše pobornice narodnih vezova, književnice Jelice Belovićeve.

Od svih strana traže »zašarke« (Muster), pa ih za to želimo upozoriti na zbirku narodnih vezova u zagrebačkom obrt.-trg. muzeju (komore, koja je štampala i obilat stručnjački sastavljen katalog sa nomenklaturom narodnih naziva za vezove, koja će dobro doći svakoj učiteljici. Katalog se dobiva u Zagrebu (trgovačka komora) za 50 para, a evo izvatka iz njega za bolje orientiranje.

914-915. Starohrvatske kere iz Dalmacije. T: vez po velu (Tülldurchzug). Broj 914: tri metra duga okolica sa ruha, a broj 915. marama na glavu. Bijeli vez. I ova tehnika poginjuje, jer se više nose jeftine imitacije (kupovne) ovoga posla. Pojedini »zamtani« oblici izrađeni su »katorima«.

916—924. Kere iz Dalmacije (Marama na glavu). Starohrvatski posao. T: vitanje sa katorima. Vezeno je po đerđefu kukcem (mit der Häckelnadel). Isti posao, ako je vezen (iglom) vunom po čohi zovu u Bosni »prošvić«, a u Dalmaciji »zvrkovanje« (Kettelstich); dočim na granici Kranjske vele »kitnice«. A u Bosni vele i »našigljato« ili »šilom vez« (ako je vez »kukcem« po platnu). To je staroslovenska tehnika, radi se mnogo i u Slovaka (na »uvo-dnice«), Čeha i Malorusa. Od istočnih naroda i danas ju rado rade Indijanci i Kinezi, ali vazda šareno. Kao ručna izrada poginjuje ova tehnika, jer su kupovne imitacije jeftinije, a umiju ih vješto strojem izrađivati. Ove marame pravi su rariteti, a sa ornamentalne im strane od vanredne ljepote. Brojevi: 916. i 917. rađene su po pola (Dreiecktuch) na gustom platnu, br. 918. 919.

920. rađene su po velu također po pola (Dreiecktücher) u prekrasnim ornamentima, izradba vanredno fina. Brojevi 921. 922. i 923. rađene po velu sa četiri ugla, od kojih su dva sučelice divno vezana, ali tako da je jedan ornament s lica, a drugi s naličja, pa kad se marama koketno na glavi namjesti i onaj ugao s naličja dođe na lice t. j. prebaci se.

Br. 924. osobito lijep komad sa nabirkom (mit Volant). Izrada prekrasna.
Br. 925.—928. Bošće (pešće) iz Dalmacije.

Br. 925. osobito lijep, koloristika divna. Tehnike: zadarska pokrstica (s lica krstac, a s naličja četverac); — pisanac, pošavne čukice, uvitak (point à l'aiguile), ometica, traboloski šav (sastavljene dvije ivice), prutački svilovez po ovtoci (brojem), kišićana čitma (Entre deux), resice i pupice (Pompons). Ornament: slovaš u okolici i velika jabuka. Sve ove vezilačke tehnike na jednom komadu veoma su ukusno složene. Veoma lijep je ornament i na broju 926. — tehnike iste kao pod broj 925. Pokrstica u bošće broj 928 starohrvatska je jednolišće pokrstica (gleichseitiger altkroatischer Kreuzstich).

* * *

Naše vrle učiteljice zanimat će bez sumnje čitava literatura ove lijepe struke. — Literatura ova, nije dosele obilna, a sve gotovo iz pera knjiž. i folkloristice gospođe Belovićeve Jelice.

1. Leksikon »građa za tehnološki riječnik ručnog rada« prikupila Jelica Belović-Bernadzikovska. 1898.—1906. strana 640 sa 600 slika.

2. »O renesansi naše veziljačke umjetnosti«. Brošura. Trst. 1906. Jelica Belovićeva.

3. »Kako bi valjalo urediti izložbu narodnih radova«. Brošura. Požega. 1905. Jelica Belovićeva.

4. O preporodu naše veziljačke umjetnosti. Brošura. Zadar 1906. Jelica Belovićeva.

5. »Hrvatski narodni vezovi«. Knjiga sa slikama. Osijek 1906. Str. 102. Jelica Belovićeva.

»Leksikon Jelice Belovićeve o narodnim vezovima«. Popratnica brošura, napisao Ferdo Hefe 1904. Sisak.

»Hrvatska čitma«, brošura. Požega. Str. 86. J. Belovićeva.

»Hrvatska veziljačka umjetnost«. Sarajevo 1906. J. B.

»O razvitku hrvatske tekstilne ornamentike«. Zagreb. Izdanje jugoslavenske akademije, preštampano iz znanstvenog djela akademičkog zbornika (1906.). Dva dijela str. 50. Jelica Belovićeva.

O jedinstvenosti školskih potrepština. Piše Vinko Šepić.

Zaviriš li u koju si god našu pučku školu, upast će ti u oči ona množina učeničkih zadaćnica i bilježnica razne boje i veličine, pa će te neugodno dirnuti ona njihova raznolikost spoljašna i unutarnja. Tu i tamo naći ćeš dapače u jednom te istom razredu više vrsti zadaćnica, krasnopisnica i bilježnica. Često i prečesto se događa, da viši odjeli rabe zadaćnice i pisanke opredijeljene za niže odjele i obratno. Razumljivo je, da to štetuje obuci i jedinstvenom napretku te da znatno usporuje školski uspjeh. Tome nije kriv učitelj ni učenici. Jedva je dijete skucalo od svojih roditelja pare za svoje pisanke, ono će potrčati k trgovcu, koji ih prodaje po najnižoj cijeni. Ovaj u težnji za najvišim dobitkom, nabavlja i preprodava najlošiji pisaći materijal i ostale školske potrepštine. Za to vidimo u našim narodnim učionama pisanke i risanke sa hrapavim i upojnim papirom, što vele smeta lijepu pismu te čistoći i ljepoti. Je li u sijelu škole više takovih trgovčića, onda po gotovo obilovat će raznolikošću pisanaka i ostalih školskih potrepština, jer ih svaki od njih nabavlja od posebne tvrtke. Olovke, da se Bog smiluje! Ne pita se tu za broj i kakvoću njihovu; najjeftinije one od 2 pare, traže se od školske mladeži i viđaju se ponajčešće u školi. Učiteljeve opomene ponajveć ostaju bez uspjeha, jer protiv volji njihovih roditelja teško mu se je boriti, a i pogibeljno je, da na njega i samu školu ne zamrže. U većini slučajeva popušta učitelj uboštvu i škrtosti otaca i zadovoljava se, ima li njihovo školsko dijete pa bilo kakvu krpicu papira i pero a da ne mora u školi dangubiti. Da u takovoj školi ne može biti uspjeha, stoji na dlanu. —

Kad se nađe u jednoj školi takova raznobojnost pisanaka, bit će zaista veća u svim ostalim školama Istre. Dvije škole, dvojimo da li imadu jednako-vrsna učila. Svaka učiona naliči zasebnu svijetu i kan da stoji izvan nadzora. Učitelju se prepušta u tome prevelika sloboda, dotično on je rob mjesnog trgovčića i prodavača škol. potrepština. Što on imade za prodaju (a to dakako nije valjano), to ulazi u školu. Tu se ne obazire na crtovlje, ni na vrst papira. Valjalo bi da i u tome gospoduju propisi i pedagoška načela, šticeana i zagovarana od školskih nadzornika. Nu, oni redovito puštaju stvar dobroj volji učitelja, a ovaj trgovčića, koji tu prolazi najbolje, dočim se najgora piše po školski poredak i napredak. Već s rečenih razloga uznastojat bi se moralo, da se uvede u sve narodne učione jedinstvenost u učeničkim potrepštinama. Još i jedan drugi razlog za to vojuje. Čini mi se, da ne sudim krivo, ako ustvrdim, da je učitelju skoro nemoguće prosuditi napredak svojih učenika,

ako ovi ne imadu i ne rabe jednake zadaćnice i ostalo. Ako hoćemo dva borca prosuditi, moramo ih gledati na jednom rvašištu sa jednako vriednim oružjem u ruci. Tako isto dva zanatnika. Nejednako gradivo i oruđe vrlo različno upliva na uspjeh. Bez alata nema zanata. Dobro oruđe čini radnika — radnikom. Kako je učitelju teško pravedno prosuditi školski uspjeh uz razlikost i nejedinstvenost učevnih sredstava, tim teže bit će to zaista za školskog nadzornika, koji ga doista mora prosuditi i ocijeniti. Bit će mu najposlije još mučniji posao prosuditi samog učitelja i njegov školski rad. Da se osujeti mnoge neprilike i nepravednosti te da se pospješi školski redoviti napredak, bilo bi doista vriedno i zahvalno, uložiti sav mar i nastojanje u provedbu jedinstvenosti učeničkih učila glede na njihovu unutrašnjost i izvanjštinu. Usto valjalo bi odrediti broj crtovlja pisanaka i ustanoviti vrst risanaka, olovaka i ost. za pojedine razrede i odjele, onda kakvoću papira te konačno veličinu i objam školskih bilježnica. Predmetna naredba sa strane viših škol. oblasti bila bi vrlo umjesna, nakon što bi se saslušalo mnijenje pučkog učiteljstva. Tako samo bi se smanjile zloporabe bezdušnih trgovčića i pomoglo nama nastavnicima, djeci i roditeljima. Ovako bi nestalo iz naše škole pisanaka sa kojekakvim stranačkim napisima na čelu.

Desi se, da bi rado učitelj uvesti u svoju školu valjan školski materijal, al pošto ovaj nešto više stane, teško će odoljeti trgovcu; ako je prinuđen sam ga preprodavati, opet ne će moći potražiti dobru tvrtku. Neka mu tu pomognu školska starješinstva. Ova su na to pozvana svojom dužnosti i jednom naredbom. C. k. kotarsko škol. vijeće javilo je podređenim školskim ravnateljstvima danom 28. 9. 1901. slijedeće: Mnogobrojne pritužbe radi malovriedne kakvoće te loše unutrašnjosti i previsoke cijene školskih pisanaka, koje su sada u porabi u pučkim i građanskim školama, dale su povod odredbi c. k. ministarstva bogoštovja i nastave od 2. 5. 1901., da se po mogućnosti odstrani ova neprilika. Uslijed naredbe c. k. pokraj škol. vijeća od 20. 6. 1901. pozivljem ravnateljstvo škole, da prouči ovu stvar makar i u domaćim škol. sjednicama te svoje mnijenje amo javi. Pretrese neka se također, da li ne bi bilo umjesno ustanoviti nekakav »normalni tip« rečenih pisanaka i to pogledom na kakvoću papira, crtovlja te izvanjske i unutrašnje njihove uredbe. —

Koliko je nama poznato, ova naredba ostala je mrtvim slovom. Sve je ostalo pri starom. Neka se kuša iznovice odozgor i odozdol. Pripomoglo tomu ovo par redaka. Uloženi u to trud donio bi stostruki plod, što bi se najizrazitije opažao u školskom napretku, redu i uspjehu. Nek se odredi nužno i uvede jedinstvenost glede olovaka, držala i ostalih potreština. Čovjeku se

upravo žali videći, kako naša mladež za skupe novce kupuje najlošiji škol. materijal. Ne bude li poticaja sa više strane, stoji na pučkom učiteljstvu, da poduzme što znade i može.

Naše učiteljsko društvo »Narodna Prosvjeta« neka započne, a ostalo istarsko učiteljstvo zaista u radu će sudjelovati i dobroj stvari pripomoći.

VJESNIK.

Uređenje učiteljskih plaća u Istri.

Kako javismo u posljednjem broju, tako se i desilo. Hrvatski, slovenački i talijanski odaslanici učiteljstva sakupiše se dne 2. i 3. prošlog mjeseca u Puli, te u trim zaporednim sjednicama raspravljali o uređenju učiteljskih plaća. To je vijećanje bilo bez ikakvog političkog utjecaja ne dirajuć ni najmanje u narodna čustva, nego u želji, da poboljšaju opće svoje potrebe i promiču dobrobit škole. Prihvatiše jednoglasno:

1. Imade se izraditi nacrt zakona odnoseći se na poboljšanje pravnih odnošaja istarskog učiteljstva.

2. Uporabiti sva ona sredstva, koja će skupni odbor pronaći vrijednima, da se ta svrha postigne.

Ad. 1. Pretresivali se pojedini nacrti, na temelju kojih izabrao se pododbor, koji imade izraditi jedinstveni nacrt zakona.

Ad 2. a) Odlučuje se, da se imade taj nacrt, sastavljen u hrvatskom i talijanskom jeziku, podastrijeti uz popratnicu, pisanu u obim jezicima, pokrajinskom Odboru i c. kr. Namjesništvu, a da se zauzmu kod c. kr. Vlade, da bude u čim kraćem roku otvoreno zasjedanje pokrajinskog sabora i predložen na raspravu spomenuti zakonski nacrt.

b) Ostanu li' bezuspješni ovi koraci, skupni će odbor odrediti daljnje korake.

c) Sa talijanske strane odbor će priposlati svakomu od svojih zastupnika prepis nacrta sa odnosnom popratnicom; tako će urediti i hrvatsko-slovenački odbor sa svojim zastupnicima uz molbu, da što toplije preporuču u saboru taj zakon. nacrt.

Dana 18. ožujka primio je otposlanstvo učitelja namjesnik knez Hohenlohe, koje mu je izrazilo svoje želje, te preporučilo, da bi nastojao, da se sazove istarski sabor, koji bi imao pretresti ekonomsko stanje učiteljstva. Namjesnik je obećao, da će se za tu stvar pobrinuti.

Pokrajinski odbor.

U sjednici od 11. veljače odlučuje se, da se onim 45 mjesnim općinama, koje nijesu još platile školske takse, nadometne na sve izravne poreze izvanredni prirez do pokrića tih taksa.

Na sjednici od 1. II. dopisom br. 403 izjavlja pokr. škol. vijeću, da ne pristaje a da bi se primilo na hrv. školi u Opatiji još jednu pomoćnu silu za škol. godinu 1906.-07. Na sjednicam od 8. i 9. veljače određuje se delavskoj školi u Kastvu za škol. god. 1906.-07. pripomoć od 1000 K.

C. kr. kotarsko škol. vijeće u Pazinu.

Ovo vijeće imalo je 21. ožujka t. god. sjednicu, iz koje priopćujemo:

Odobrava se zapisnik zadnje sjednice. Predsjednik priopćuje: 1) da je c. k. Vlada dozvolila potporu u iznosu od 2000 K za gradnju školske zgrade u Čepiću; 2) da se je iza zadnje sjednice premjestilo privremenu učiteljicu u Sv. Petru u šumi Mariju Wrišer u Pazin, a imenovalo privremenom učiteljicom u Sv. Petru u šumi kandidatkinju učiteljstva Emu Strniše; 3) da se je dne 11. studenog 1906. otvorila privatna škola Družbe sv. Ćirila i Metoda u Ripendi; 4) da se je dne 3. prosinca 1906. u Brestu otvorila škola esku-rendo; 5) da su učiteljicama ženskih ručnih

radnja povišene remuneracije za 25%; 6) da je odluka glede aktiviranja javne pučke škole u Drenju (na Labinštini) postala pravomoćnom, te da se ju ima čim prije aktivirati; 7) da se je ravnajućem učitelju I. N. u K. podijelilo radi bolesti dopust za 6 sedmica; 8) da pokrajinski odbor u Poreču izjavlja, da je pripravan namiriti dijelomice troškove u »Osservatore Triestino« za raspisana učiteljska mjesta; 9) da je c. kr. pokrajinsko školsko vijeće zaključilo, da bude i za pučke škole 26. pr. mj. (utorak u velikom tjednu) prosto.

Prima se do znanja zapisnik kotarske učiteljske konferencije držane u Pazinu dne 17. oktobra 1906.

Podastiru se preporukom uz odnosne prijedloge molbe učitelja: a) F. K. u K. za naknadu putnih troškova prigodom premještaja; b) N. O. u L., P. B. u Sv. P., I. N. u K., P. S. u S., J. S. u P. za potporu radi bolesti i nesreća u obitelji.

Vraća se jednomu učitelju molbu za potporu u bolesti pozivom, neka priloži račune potroška, te se ovlaštuje predsjedništvo, da ju onda podastre na uvažanje.

Predlaže se, da se podijeli rav. učitelju N. O. u L. II., a učiteljicama M. W. i S. S. u P. I. petgodišnji doplatak.

Zaključuje se disciplinarni postupak proti jednom učitelju.

Društva učitelja građanskih škola.

Izim društva učitelja pučkih škola u Češkoj, opstojе tamo i društva učitelja građanskih škola, koja su u Češkoj združena u jedan savez i u Moravskoj u: »Jednota učitelstva českých škol měšťanských na Moravě« i ovi opet udruženi. Ovaj savez poveo je sada akciju, kako bi se građanske škole podržavile, a pošto je u slozi, bratstvu i jedinstvu moć, nastoji savez, kako bi se i jug k njima pridružio, te se u tome pitanju i k nama obratiše.

Istra na žalost nema građanskih škola, imade za to ono par Kranjska a Dalmacija ih imade pet muških i to u: Šibeniku, Makarskoj, Hvaru, Korčuli i Dubrovniku i žensku u Splitskoj. Osim ovih ima još privatna građanska škola kod milosrdnica u Dubrovniku. Nastavnici iz Kranjske i Dalmacije imali bi se organizovati u »društvo učitelja građanskih škola«, i ujedno onda sa Česima ustanoviti: »Sla-

venski Savez učitelja građanskih škola«.

Pitanje je svakako važno da se o njemu povede riječ, pa upozorujemo našeg čestitog druga »Učiteljski Glas« u Šibeniku, da se zainteresuje za stvar, te pozove učiteljstvo građanskih škola, da se o tome izjavi, što će, stalni smo svi i objeručke prihvatiti. Radi izravnog saobraćaja valja se obratiti na Rostislava Krkošku, učitelja građanskih škola i urednika glasila »Měšťanská škola« u Tišnovu (Moravska).

Agitacija rumunjskih učitelja.

Društvo rumunjskih učitelja u Ugarskoj započelo je proti Apponyijevom školskom nacrtu akciju, naslovljenu na sveukupno rumunjsko učiteljstvo, da bi naime učitelji vjerskih i narodnih škola zauzeli svoje stanovište glede uređenja učiteljskih beriva. 26. pr. ožujka vršio se je u Sibiru sastanak Rumunja, da se zauzme također stanovište proti navedenoj školskoj osnovi. Umolilo se aradskoga biskupa i sibirskoga nadbiskupa, da se zauzmu kod kralja, da ne bi potvrdio taj zakonski nacrt.

Koncerat za Družbu.

Dne 16. ožujka priredila je puljska podružnica u velikoj dvorani »Narodnog Doma« u Puli, koncerat u korist Družbe. Za tu su se zgodu pribrala sva puljska Osim proslova, (koga prilažemo ovom broju) bilo je vrlo biranih glasovir. izvedba, muš. i mješov. zborova, solo-pjev. i tamburanja. Bilo je i društva, da izvedu nešto lijepa i časna. tombole sa ukusnim podarovanim predmetima. Sjajna dvorana bila je puna biranog općinstva, koje je imalo dovoljno zgođe da se oraji sa umjetničkim užitkom. I novčana strana uspjela je vrlo povoljno, bilo je iznad 1000 K čistog dobitka. Ugladali se u ovo i ostali naši gradovi, da bude rodu na čast a plemenitoj Družbi na pripomoć.

Zahtjevi štajerskog učiteljstva.

U drugoj polovici prošloga mjeseca najavilo se otposlanstvo štajerskog učiteljstva zemaljskom odboru da se izvijesti, kako stoje njihovi zahtjevi glede povišenja plaća. Po mišljenju poslanika izgledalo bi, da će početna plaća biti povišena na 1200 K,

te će se dozvoliti povišenje onim mjestima koja su lošije plaćena.

Družbinom učiteljstvu.

Umoljavamo ugl. ravnateljstva Družbinih škola i zabavišta, da nam kartom dopisnicom izvole poslati broj polaznika svake pojedine škole, razdijeljene po razredima, školskim godinama i spolu. Hvala!

Deset zapovjedi za djecu.

Uprava grada Reggio Emilia u Italiji, razdijeljuje med učenike koji ostavljaju pučku školu spomen-spis, u kojem je sadržano slijedećih deset zapovjedi:

1. Ljubi svoje suučenike, koji će biti u životu tvoji drugovi u radu.
2. Ljubi nauku, koja je dnevna hrana, te budi zahvalan svome učitelju kano ocu i majci.
3. Svaki dan moraš posvećivati sa dobrim i korisnim radom.
4. Cijeniti moraš sve dobre ljude, sve štovati i pred nikojim se poniživati.
5. Nikomu ne smiješ biti neprijateljem, nikoga vrijeđati i nikomu se ne smiješ osvećivati; pravo pako svoje moraš uvijek braniti.
6. Ne pokaži se nikada kukavicom. Budi prijatelj slabih i ljubi pravednost.
7. Sjećaj se, da svo bogastvo na zemlji izvire iz rada; tko ga uživa bez rada, taj otima kruh onomu koji radi.
8. Žudi uvijek za istinom; ne vjeruj ničega, što se protivi tvome shvatanju i ne varaj sebe niti druge.
9. Ne misli, da ljubi domovinu onaj, koji mrzi i ponizuje druge narode ili koji želi rata, koji je preostatak barbarstva.
10. Želi si onaj dan, u kojem budu svi ljudi živjeli u bratskom miru i pravednosti, kano slobodni sinovi domovine.

Bogoslovni fakultet.

Sadašnji ministar prosvjete Andra Nikolić ozbiljno misli zavesti i bogoslovni fakultet na sveučilištu u Beogradu. Radi toga obratio se profesorskom senatu upitom, da se izjavi, kako bi se moglo doći do sposobnih profesora za taj fakultet.

Sistemiziranje novih škola.

Na molbe roditelja podnesene jur davno, sastalo se dne 23. pr. mjeseca povjerenstvo sastavljeno sa strane kotarskog školskog vijeća i odaslanika općine, da saslušaju roditelje o naukovnom jeziku na školama

koje se imaju na novo ustrojiti u Stinjanu (blizu Pule) i gradu Puli. Roditelji se izjavili za hrvatske škole.

Povišenje stanarine.

U Goričkoj bijahu zamolili učitelji, da im se povisi stanarina. No pošto bi to povišenje stajalo pokrajinu oko 20.000 K na godinu, sabor je to odbio. Primiti će pako predlog, da se učiteljima sniža doba učiteljevanja od 40 na 35 godina.

Školstvo u Crnoj gori.

Doznajemo iz kragujevačke »Prosvete«, da je prihvaćen novi zakon o narodnim školama, te je jur objavljenu službenom listu »Glasu Crnogoraca«.

Eto nešto o tome.

Svršiv pučku, prelazi se u produžnu školu. Ova je obvezatna za svakoga đaka koji ne prede u srednju školu, ili ne ode u zanat ili u trgovinu. Otvara se svuda gdje ima 20 đaka. Ima 2 tečaja, koji traju od 1. listopada do 1. ožujka. Predavanja drže učitelji četvrtkom, nedjelom i praznikom. Nagradu za to dobivaju na predlog nadzornika.

Kazne za nepolazak škole plaćaju roditelji i to: za prvih pet izostataka kazne se opomenom, a poslije plaćaju za svaki izostatak po 50 para.

Nadzornici vrše ocjenivanje pojedinih učiteljskih sila ovim ocjenama; vrlo dobar, dobar i slab. Koji dobije slabu ocjenu kazni se premještajem. Dobije li i opet slabu ocjenu otpušta se iz službe, ili postavlja u mirovinu, ima li 10 godina službe.

Plaća učitelja i učiteljica je jednaka i iznosi:

Početna plaća	960 K
Nakon 5 godina	1200 „
„ 10	1440 „
„ 14	1680 „
„ 18	1920 „
„ 22	2160 „
„ 26	2400 „

koja se više ne povećava.

Privremeni učitelji i učiteljice imaju 720 K. Za 5 godina dužni su položili ispit za stalne učitelje.

Školski nadzornici mogu biti lica sa stručnom akademskom spremom, no u nedostatku takvih mogu se za školske nadzornike postavljati i bolji učitelji.

Sadanji učitelji, koji nemaju kvalifikacije a imaju 5 godina službe. smatraju se kano privremeni učitelji, i imaju pravo na polaganje ispita za stalne učitelje; koji pako nemaju 5 godina službe, smatraju se za učiteljske zastupnike i nemaju pravo na ispit.

Rad hrvatske vlade.

Odjelni predstojnik dr. Milan Rojc izjavio je u proračunskoj raspravi hrvatskog sabora, da namjerava vlada sazidati u Zagrebu samostojnu zgradu za sveučilišnu knjižnicu za jedan milijun kruna. Nakana je nadalje promijeniti nautičku školu u Bakru u pomorsku akademiju, trgovačku školu u Zagrebu u trgovačku akademiju sa četiri razreda, preurediti obrtnu školu u Zagrebu, otvoriti po raznim mjestima obrtne strukovne škole, i učiteljske škole podignuti na viši stepen. U prosvjetne svrhe odobrio je sabor svotu od 4.257.364 kruna.

Nepismenost kod raznih naroda.

Njemački statističari, sređujući podatke o pismenosti kod raznih naroda, ustvrdili, da u nekim njemačkim zemljama, kano u Bavarskoj, Würtembergu i Badenu, uopće nema nepismenosti. Ove božije kćeri nema također niti u Švedskoj i Danskoj. U ostalim njemačkim zemljama procenat nepismenih iznosi 1⁰/₁₀. Švajcarska imade nepismenih ljudi 2⁵/₁₀, Škotska 7⁰/₁₀, Američke sjedinjene države 8⁰/₁₀, Nizozemska 10⁰/₁₀, Engleska 13⁰/₁₀, Irska 21⁰/₁₀, Belgija i Francuska 15⁰/₁₀, Austrija 39⁰/₁₀, Ugarska 43⁰/₁₀, Italija 48⁰/₁₀, Španjolska 63⁰/₁₀, a u Srbiji, Bugarskoj i Rusiji 70⁰/₁₀. Evo ti ga na, Slaveni mora da budu pometalo!

Lične vijesti.

Imenovanja.

Imenovani su: Antun Stepančić, ravna-jućim uč. III reda na mješovitoj školi u

Korniću; Filomena Maračić, učiteljicom III reda na ženskoj pučkoj školi u Puntu i N. Segner, učiteljicom na novoustrojenoj Družbinoj školi u Smoljanima.

Olivo Rismondo, kanonik u Poreču, imenovan je članom pokrajinskog školskog vijeća, za preostalu dobu poslovanja.

Književnost i umjetnost.

Primismo:

Svobodna misel. Glasilo slovenske sekcije Slobodne Misli. Izlazi u Pragu (Vinogradi) deset puta na godinu a stoji 2 krune.

Sv. Cecilija. Smotra za promicanje crkvene glazbe. Izlazi u Zagrebu svaka dva mjeseca a zapada 5 K na godinu. Klerici i učiteljski pripravnici dobivaju smotru za 3 krune.

Urednici govore u predgovoru, da namjenjuju svojoj smotri svrhu promicanja crkvene glazbe u nas Hrvata, al ne ima nositi na sebi samo crkveno, već i kulturno obilježje

Ovu vrlo lijepu glazbenu smotru uređuju Milan Zjalić i Mirko Novak a osim toga imade svaki broj glazbeni prilog, koga uređuje prof. Franjo Dugan. U drugom svesku osim ostalih članaka, imade početak lijepe rasprave od prof. Vilka Novaka: O metodi pjevanja u pučkim školama. Naš zaslužni muzikolog prof. Fr. S. Kuhač, govori o smotri ovo: »Pročitah, kako se veli, na dušak prvi broj novoga lista »Sv. Cicilija«, da vidim smjer, sadržaj i način uređenja toga lista. Mogu reći, da sam bio ugodno iznenađen... Kako sam zadovoljan s metodom teoretičkog dijela, tako sam zadovoljan i sa smjerom praktičkog dijela, a to su glazbeni prilozi s kajdama«.

Ova će smotra zgodno doći učiteljima, orguljašima i svećenicima, te im ju toplo preporučujemo.

Našim cijenjenim pretplatnicima i vaskolikom rodu: Čestit Uskrs!

Vlasnik i izdavalj: Učiteljsko društvo »Narodna Prosvjeta«. — Odgovorni urednik Ernest Jelušić

Tisak LAGINJA i drug., prije J. Krmptić i drug., Pula, ulica Giulia, 1.

Prvo česko dioničko društvo za osjeguranje života u Pragu

Jedino slavensko dioničko društvo za životno osjeguranje

Najpovoljnije i najjeftinije osjeguranje:

- a) za slučaj smrti
- b) " " " i doživljenja
- c) osjeguranje miraza
- d) " " budućnosti djece
- e) " " uz istodobno zajamčeno ukmaćivanje uplaćenih premija
- f) osjeguranje za slučaj nesposobnosti (invaliditeta)
- g) osjeguranje raznih kombinacija za uživanje doživotnih renta itd.

Pogodnosti osjeguranja:

- a) Osjegurani iznos isplaćuje se odmah poslije smrti. U slučaju samoubojstva i dvoboja pako, ako je osjeguranje bilo dvije godine u krijeposti.
- b) Neuplaćene police ne propadnu, ako su bile bar tri godine u krijeposti. U tom slučaju izdaje društvo smanjene police proste daljnjih uplata.
- c) Zapale ili smanjene police mogu se u roku 3 mjeseca obnoviti.
- d) Ratni riziko priznat je besplatno u svakom osjeguranju do 10.000 K izim kod aktivnih vojnika i osoba, koje vrše vojničku službu u ratnoj mornarici.

Sve potrebite upute, razjašnjenja cijenike itd. daje glavni zast. za Istru i Dalmaciju
gosp. Lacko Križ u Puli.

II

Svoj k svomu!

Svoj k svomu!

II

NOVO SKLADIŠTE POKUĆSTVA

A. Žunić & Co - Pula

na uglu ulice Via S. Martino i Circonvallazione

Novouredjeno skladište svakovrskog pokućstva:

zrcala, slika, stolica, divana

itd itd.

Cijene umjerene.

Našim pučkim školama

preporuča

SVEKOLIKE ŠKOLSKE TISKANICE,
LIJEPOPISNICE, ZADAČNICE,
RISANKE, PISARSKÉ I RI-
SARSKÉ POTREPŠTINE

NARODNA TISKARA
LAGINJA i drug.

prije J. KRMPOTIĆ i drug.

ulica Giulia, 1 — Pula — ulica Giulia, 1

ANT. TRANFIĆ, PULA

ULICA SISSANO-DIANA, 7.

GLAVNO SKLADIŠTE U KAŠTELSTAROME.

Vlastiti proizvodi najboljih Dalmatinskih vina te
maslinovog ulja. — Razašilje počam od 56 l.
unaprijed. — Cijenike šalje badava franško

Za naručbe kao i sve drugo, obratiti se u Pulu.